

УДК 378.018: 373.3

ПЕРЕВАГИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВИЩІЙ ОСВІТІ

Наталія Макогончук

Національна академія Державної прикордонної служби України

імені Б. Хмельницького

м. Хмельницький, Україна

Розвиток технологій у всьому світі впливає на різні аспекти повсякденного життя. Характер «інформаційної доби» та спілкування стрімко змінюються впливаючи, зокрема, й на систему освіти. Освіта є однією з найважливіших сфер людської діяльності, що забезпечує формування інтелектуального потенціалу суспільства. Якість освіти визначається не тільки кінцевим результатом, але й освітнім процесом у цілому. Адже суспільство й освіта невіддільні.

Як один із провідних напрямків розвитку вищої освіти в Україні сьогодні розглядається її інформатизація. Сьогодні відбувається впровадження в традиційний процес навчання нетрадиційних методів навчання, одним із яких є дистанційне навчання. На відміну від традиційної освіти, де центральною фігурою є викладач, в процесі використання нових інформаційних технологій центр уваги переміщується на студента, який активно вибудовує свій власний навчальний процес, формуючи власну траєкторію в освітньому середовищі.

Для організації дистанційного навчання в останні роки набув поширення процес навчання в електронній формі через мережу Інтернет. Технічно цей процес будується на основі цілого ряду програм: засобу розробки навчального контенту і системи керування навчанням.

Дистанційне навчання – це зв'язок викладача та студентів за допомогою технологій, що дозволяють взаємодіяти. Дистанційне навчання – це застосування електронних засобів до освіти у всіх сферах: вища освіта, безперервна освіта, військова та державна підготовка тощо.

Під час дистанційного навчання студенти повинні практикувати не лише академічне письмо. Їх потрібно залучати до спілкування в Інтернеті та використання розповіді від першої особи для кращого розкриття своїх ідей, а також до висловлювання у письмовій формі своїх думок в Інтернеті, зокрема на студентському веб-сайті новин.

Дуже важливо враховувати переваги та особливості сприйняття студентів, розробляючи онлайн-курси, щоб зробити навчання ефективним та продуктивним. Важливе завдання для педагога – допомогти розвинути в студентів оригінальні навички мислення за допомогою якісного, дієвого зворотного зв'язку [1].

Наприклад, на заняттях з української мови чи літератури можна розділити студентів на групи по двоє-троє учасників і дати їм відредагувати анонімний студентський твір. Студенти також можуть завантажити свої роботи в Інтернет для однолітків для перевірки чи коментування.

Цікавим є дозвід американських педагогів, які на своїх заняттях залучають студентів до голосових анотацій, використовуючи Турнітин, щоб запропонувати додатковий відгук на письмові роботи.

Педагогічні методи і прийоми, які використовуються при дистанційному навчанні, можна класифікувати так: методи навчання за допомогою взаємодії слухача з освітніми ресурсами при мінімальній участі викладача і студентів (самонавчання). Для розвитку цих методів характерний мультимедійний підхід, коли за допомогою різноманітних засобів створюються освітні ресурси: друковані, аудіо-, відеоматеріали та навчальні матеріали, що надходять з комп'ютерних мереж; методи індивідуалізованого викладання і навчання, для яких характерні взаємини одного студента з одним викладачем чи одного студента з іншим студентом (навчання «одиндо одного»). Ці методи реалізуються в дистанційній освіті в основному за допомогою таких технологій, як телефон, звичайна та електронна пошти; методи, в основі яких лежить надання студентам навчального матеріалу викладачем чи експертом, при якому студенти не відіграють активної ролі у комунікації (навчання «один до

багатьох»). Ці методи, властиві традиційній освітній системі, одержують новий розвиток на базі сучасних інформаційних технологій; методи, для яких характерна активна взаємодія між всіма учасниками навчального процесу (навчання «багато до багатьох»). Розвиток цих методів пов'язаний з проведенням навчальних колективних дискусій і конференцій.

Поширення інформаційних технологій також зростає у вищій освіті, а одна з найпоширеніших технологій, яка використовується на цьому рівні – віртуальне навчальне середовище. Опубліковано значну кількість літератури про віртуальні навчальні середовища. Деякі автори вказують, що віртуальні навчальні середовища – це веб-системи, орієнтовані на полегшення процесу навчання студентів за допомогою взаємодії студент-студент та студент-викладач. Світовим трендом у сфері освіти стають відкриті онлайн-курси MOOCs і медіа-освіта [2].

Інформаційні технології спрямовані на розвиток здатності студентів до самонавчання, вирішення проблем, пошуку та аналізу інформації та критичного мислення, а також здатності до спілкування, співпрацювати та вчитися.

Впровадження віртуальних навчальних середовищ дозволяє взаємодіяти та обмінюватися знаннями з іншими учасниками та викладачами, забезпечуючи доступ до широкого кола ресурсів. Віртуальне навчальне середовище пропонує широкий спектр перестановок для взаємодії та обмін знаннями зі студентами. Електронна пошта, дискусійні теми, веб-ресурси, блоги, матеріали для читання в Інтернеті та записані аудіо чи відео – лише деякі з найпоширеніших способів охопити студентів, які навчаються в Інтернеті. Комп'ютер дозволяє подолати одну з основних причин негативного ставлення до навчання – невдачі, зумовлені непорозумінням суті проблеми, значними прогалинами в знаннях.

Віртуальні навчальні середовища допомагають підтримувати дистанційну та очну освіту. Іноземні дослідники Йонассен і Девідсон припускають, що віртуальні навчальні середовища можуть замінити керовану викладачами модель дистанційного навчання, робочими середовищами, інструментами

мислення та засобами розмови, що підтримують процес побудови знань в різних умовах.

Кожний учасник навчання на основі інформаційних технологій (ІТН) навчання має володіти необхідною інформаційною грамотністю і розумінням у використанні технологій. У деяких країнах для цього необхідно мати відповідний сертифікат. Наприклад, така вимога є у Великобританії.

Дистанційна освіта передбачає реалізацію нової форми навчання відкритого та доступного для всіх, незалежно від того місця, де проживає людина. Гнучкість та широкий інструментарій дистанційної освіти дає змогу використовувати її технології при очній формі навчання (перевірка домашнього завдання, контроль рівня засвоєння навичок та вмінь), в поєднанні із заочною формою (консультації в режимі «онлайн», телеконференції), а також як окремий тип організації навчання (веб-курс, тренінг).

Дистанційна освіта на базі ІТН немає жорсткого календарного плану навчального процесу, студент може його реалізувати, відповідно до своїх здібностей і можливостей. Це підвищує якість навчання і надає додатковий емоційний та інтелектуальний стимул для освіти.

Найбільшого поширення в навчальному процесі набули мультимедійні технології. Вони дозволяють створювати колекції зображень, текстів і даних, включають в себе інтерактивний інтерфейс та інші механізми управління [3, с. 272]. Мультимедійні технології дозволяють ілюструвати новий матеріал різноманітними наочними і більш пізнавальними засобами. При використанні електронної дошки або презентації в PowerPoint студенти бачать пройдений матеріал в цілісній структурній формі. Також мультимедійні технології можливо використовувати як засіб емоційної паузи [4]. Безумовно, все заняття не можливо базувати за допомогою мультимедійних технологій, вони повинні бути додатковим інструментом для викладача.

При створенні мультимедійних презентацій необхідно враховувати таку послідовність, як мотивація, постановка навчальної мети, створення передумов

до сприйняття навчального матеріалу, подача самого навчального матеріалу та його оцінка.

Таким чином, головною особливістю дистанційного навчання є самоосвіта як основа дистанційного навчання, що передбачає самомотивацію студента щодо власного навчання, а також високий рівень самоорганізації. Використання інформаційних технологій розкриває можливості позитивного впливу на підвищення рівня якості освіти, підвищує професійну мобільність та активність.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Журавський В.С. Вища освіта як фактор державотворення і культури в Україні. – К.: Видавничий Дім “Ін Юре”, 2003, 416 с.

2. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні. – м. Київ, 20 грудня 2000 р. 4. Національна доктрина розвитку освіти. м. Київ, 17 квітня 2002 р., № 347/2002.

3. Коваль Т. І. Підготовка викладачів вищої школи: інформаційні технології у педагогічній діяльності : навч.-метод. посіб. / Т. І. Коваль. К.: Вид. центр НЛУ, 2009. 380 с.

4. Дистанційна освіта [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу : <http://mon.gov.ua/activity/education/distancijna/distantciyna.html>.